

טז. תרומה – בנין שלמה

ההפטרה מורכבת משלושה חלקים. החלק הראשון עוסק ביחסי שלמה עם צור ששמשו בסיס לעיסוק בבניית המקדש וההכנות לבניין בפועל.

בראש החלק השני באה הדגשה רבתי של העיתוי בו החלו פעולות הבניין, ולאחר מכן הפרטים על מבנה השלד שבמרכז המתחם המקודש.

החלק השלישי קוטע את רצף הפרטים הדנים בבניין, ולפני שבא העיסוק במלאכות הפנימיות ובמרכיבים הפנימיים של המכלול כולו באה נבואה אל שלמה שבעיקרה היא מצויה גם בפרשתנו וכן בפרשה הבאה: ההדגשה על מטרת המפעל כולו – השראת השכינה. כך בראש פרשת תרומה "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם" וכך בפרשה הבאה "וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכְכֶם". וכך בהפטרה "וְשִׁכְנֹתַי, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

אמנם, המיקום של הנבואה מעורר תמיהה: ראוי היה לו שיבוא או לפני התחלת הבניה או בסופה. מה עניינו בין השלמת השלד והמעבר לחלקים האחרים. עמד על כך האברבנאל בשאלותיו: "מה ראה כותב הספר הזה להכניס בתוך סיפור הבניין אותה הנבואה אשר באה לשלמה, והיה ראוי שיזכור אותה או בתחילת הסיפור וראשו או בסופו, ולא יפסיק הדיבור ממלאכת הבניין שהיה בו ויביא הנבואה הזאת ופסוקי בניין הבית מפה ומפה הם כתובים והנבואה באמצעו, ואמנם בספר דברי הימים כשסיפר הבניין הזה לא זכר דבר מזאת הנבואה, לא בראש ולא בסוף ולא באמצע הדברים". ותשובת האברבנאל: "לפי ששלמה נתעצם מאד לעשות בניין הבית בקיום מופלא, אם מפאת האבנים שהיו אבנים גדולות ואבנים יקרות אבני גזית לעד בצור יחצבון, ואם מפאת העצים שהיו עץ ארז שלא יכנס בו עיפוש בשום זמן, וכל זה היה למען יעמדו הדברים ההם כימי השמים על הארץ, לכן, קודם שיעשה שאר ההוצאה מהציפוי מעצי ארזים ומהזהב בבית ובכרובים ובכלי הבית באה אליו הנבואה הזאת". אמנם אברבנאל מסיים את דבריו בהדגשת אישיותו החזקה של שלמה "שאם היות שבאה לשלמה הנבואה אשר רמז לו יתברך שלא יתמיד הבית זמן הרבה, לפי שהיה הייעוד הנאמר לדוד תנאיי בקיום המצוות, והיה ראוי שיחלשו בזה תאוותיו ורצונו בבניין וירפו ידיו ויאמר מה לי בבניין הזה אחרי שנכרים יבואו שעריו, הנה עם כל זה להיות שלמה גדול הלב לא רפו ידיו מהבניין ולא נמנע ממנו, אבל על כל פנים בנה את הבית וכילה את כל מלאכתו, לפי שכמו שזכר החוקר (אריסטו) מטבע גדול הלב הוא שיעשה ההוצאה בדברים הגדולים כאילו לא ימות ויחיה עדי עד".

העמקה רבתי בכיוון דבריו של האברבנאל עולה מדברי בעל "פחד יצחק" (מתוך "פתשגן הקונטרס") על גדולתו של הבית השני ועל המתחייב מכאן לגבי ייחודה של שמחת פורים.